

Al doilea război mondial în Europa

Conflictul dintre aliații europeni și alianța statelor fasciste s-a întins pe tot globul, atingând fiecare continent. Luptele desfășurate pe pământ, pe mare și în aer, au afectat atât pe civili cât și pe forțele armate .

Al doilea război mondial a început în 3 septembrie 1939, când Alianții – Marea Britanie și Franța – au declarat război Germaniei naziste condusă de Adolf Hitler. Au făcut acest lucru pentru Polonia, atacată de germani cu două zile mai devreme, deși nu au intenționat sau nu au fost capabili să ia măsuri urgente. Polonia a fost invadată rapid de Blitzkrieg – un „atac fulgerător”, bazat pe o pătrundere imediată a atacurilor masive (Panzers) și lupte aeriene. După cum prevedea pactul nazisto-sovietic din august 1939, armata sovietică s-a îndreptat spre estul Poloniei, divizând teritoriul.

În iarna anilor 1939-40, Marea Britanie a fost o prezență militară în Franța, dar strategia Alianților a rămas defensivă. Aceasta era concentrată pe Linia Maginot. O porțiune de fortificații întinse de-a lungul întregii frontiere franceze cu Germania. Însă germanii nu au atacat, iar principalele acțiuni în timpul acestei perioade de „pseudo-război” s-au desfășurat în est, unde Uniunea Sovietică a anexat cele trei republici baltice (Lituania, Letonia și Estonia) și, după un război de scurtă durată, au ocupat o parte din Finlanda. Simulacrul de război a luat sfârșit în 9 aprilie 1940, când Germania a ocupat Norvegia neutră și Danemarca, printr-un alt atac surprinzător; o expediție britanică la Narvik, în nordul Norvegiei, a avut un oarecare succes, dar în cele din urmă a fost retrasă.

Flota militară

După o lună, forțele germane s-au năpustit asupra Olandei și Belgiei, ocolind Linia Maginot, și din nou „războiul fulger” s-a dovedit irezistibil. Armatele Aliatilor au fost retrase, dar o a doua ofensivă germană, chiar mai puternică, le-a blocat retragerea prin pădurea Ardennes.

În cele din urmă, peste jumătate de milion din trupele franceze și britanice au fost prinse în capcană în apropierea portului Dunkerque. 34000 dintre aceștia au fost salvați de englezii curajoși de pe o flotă de vapoare și bărci mici, pornită din Marea Britanie pentru a-i ajuta.

”Miracolul de la Dunkerque” a ridicat moralul britanicilor, dar n-a făcut nimic pentru a opri prăbușirea francezilor. Un nou guvern francez, condus de mareșalul Petain, a recunoscut înfrângerea, cerând un armistițiu care a fost semnat la 22 iulie 1940. Ocupația germană a persistat în nordul Franței, în timp ce restul țării era guvernat de la Vichy, de către Petain, în calitate de conducător al unui nou stil de regim fascist. Deși aparent de factură neutră, zona Vichy a colaborat îndeaproape cu Germania nazistă; mulți francezi au refuzat să accepte înfrângerea, iar un guvern ” francez liber ” a fost înființat în exil, la Londra, de către generalul Charles de Gaulle.

Acum, Germania avea un aliat și în Italia fascistă, care invadase Franța deja slăbită, manifestându-și pretențiile asupra unor teritorii înainte de încetarea războiului în Europa. Planul dictatorului italian Benito Mussolini avea să eșueze, de vreme ce Italia nu era una dinre cele mai mari puteri. Italia a fost umilită prin înfrângeri repetate, iar germanilor, aliața cu Italia nu le-a fost de prea mare ajutor.

Cu toate acestea, în 1940, Axa germano-italiană controla o mare parte a Europei continentale, sfidată doar de Imperiul Britanic. În Marea Britanie, primul ministru Neville Chamberlain a fost în mai 1940, a cărui energie și discursuri înflăcărare difuzate pe posturile de radio au contribuit la încurajarea națiunii. Deși “război total” era un slogan german, de fapt Marea Britanie și-a mobilizat toate sursele disponibile pentru război.

Totuși, nimeni nu și-a imaginat cu adevărat că Marea Britanie ar putea supraviețui în cazul unei invazii germane de mari proporții. Deoarece siguranța britanică depindea de forțele navale și aeriene, în iulie 1940 Germania a lansat un atac hotărât pentru câștigarea supremației în aer. Lupta britanicilor a fost unul dintre cele mai eroice evenimente din

timpul războiului, condusă de RAF (Forțele Aeriene Regale) împotriva numărului superior de Luftwaffe. Pierderile Germaniei au fost substanțiale, dar RAF s-au aflat pe punctul de a fi distruse în septembrie 1940, când Luftwaffe și-au schimbat tactica, concentrându-se asupra bombardărilor pe timp de noapte. Deși “fulgerul” a provocat daune importante în Londra și în alte orașe, amenințarea invaziei trecuse.

Campania nord-africană

Între timp, războiul se răspândise în zona mediteraneană și dincolo de acesta, Italia invadând Grecia și luptând împotriva englezilor în nordul și estul Africii. Înfrângerile italienilor i-au determinat pe germani să-i sprijine, izgonind o forță expediționară britanică, iar generalul Erwin Rommel a fost trimis în Africa de Nord, pentru a spulbera rezistența italienilor. Rommel, un comandant strălucit, a obținut multe victorii spectaculoase cu ajutorul unui Afrika Korps, format doar din două detașamente Panzer.

În estul Europei, Hitler și-a recrutat noi aliați, cucerind Iugoslavia și, în 22 iunie 1941, a trimis trei milioane și jumătate de soldați din trupele Axei, pentru a ataca Uniunea Sovietică (URSS). Pactul nazisto-sovietic, din 1940, nu a fost decât un act strategic, deoarece Hitler considera URSS-ul drept cel mai mare dușman al Germaniei, respingându-l pentru că era centrul comunismului și disprețuindu-l pentru că era un popor de slavi, considerat “inferior”. Atacul l-a luat prin surprindere pe dictatorul sovietic Iosif Stalin: acesta fusese convins că Hitler nu ar risca atâta timp cât marea Britanie nu era cucerită. Acesta a fost cu siguranță prima greșală incontestabilă a lui Hitler, în ciuda marilor victorii ale sale, când armatele sovietice au fost în întregime distruse și înaintarea s-a făcut cu viteză amenințătoare.

Campania trebuia să se încheie într-un singur anotimp, dar Hitler nu luase în considerare distanțele lungi care trebuiau parcurse, resursele aparent inepuizabile ale sovieticilor și efectul politicii extremiste a lui Stalin, care a ordonat distrugerea tuturor bunurilor din calea invadatorilor. Până în decembrie 1941, forțele germanilor au ajuns la Moscova și Leningrad, dar nu au reușit să le ocupe înainte de sfârșitul iernii. În locul unei campanii de scurtă durată, Axa s-a implicat într-o luptă sângeroasă, care avea să coste milioane de vieți, în timp ce încercau să doboare un imperiu mult prea mare.

Pretutindeni, germanii, în special forțele SS (securitatea), au dat dovadă de o cruzime de nedescris, încurajată și justificată de teoriile rasiste. Acest lucru s-a întâmplat

mai ales în est, unde polonezii erau înfometăți, iar rușii uciși în masă, înstrăinând populații care ar fi fost bucuroase să scape de stalinism. Prizonierii de război sovietici erau puși să muncească până la moarte în uzinele germane, fiind elaborat și un program de exterminare a evreilor, țăganilor și a altor naționalități neagrete, culminând cu uciderea în masă din camerele de gazare de la Auschwitz și din alte lagăre; se presupune că aproximativ șase milioane de evrei, și-au pierdut viața în aceste lagăre.

Aliații Germaniei au comis și ei atrocități, ajutați adesea de colaboraționiști din țările ocupate (oameni care, din convingere sau interese personale, cooperau cu invadatorii). Dar, în timp ce condițiile de război se înrăutățeau, asuprirea a dus la înmulțirea mișcărilor de rezistență, fie subterane, fie sub forma unor activități militare de mare amploare.

America intră în război

La celălalt capăt al lumii, pe 7 decembrie 1941, Japonia a lansat un atac neașteptat, care a zdrobit forțele americane din Pacific, la Pearl Harbor. Acum războiului era cu adevărat mondial. Guvernul american, condus de Franklin Roosevelt, ajutase pe ascuns Marea Britanie în timpul războiului, întărâtându-i pe germani, însă americanii nu doriseră să se implice din punct de vedere militar în conflictele europene. Atacul japonez, urmat de declararea războiului din partea Germaniei și a Italiei, au determinat SUA să intre în război. Cu resurse uriașe SUA a devenit "arsenalul democrației", iar puterea alianței anglo-sovieto-americane a dus la victoria finală. În ciuda succeselor japoneze impresionante, de la începutul anului 1942, lucrurile au început să se schimbe. Pe mare, Marea Britanie și-a instaurat rapid supremația asupra marinei germane la suprafață, însă submarinele germane au oprit comerțul naval, de care depindea supraviețuirea britanicilor. Deoarece SUA trimiteau cantități mari de alimente și materiale de război aliaților britanici și sovietici, bătălia de pe Atlantic a fost crucială și, la sfârșitul anului 1942, era evident că aliații puteau să-și înlocuiască pierderile într-un ritm mai rapid decât puteau provoca distrugerii submarinele germane. Bombele continuau să cadă asupra Marii Britanii – deși mai puține decât cele pe care Luftwaffe le lansaseră asupra URSS-ului – însă contraatacul anglo-american a fost atât de puternic încât, până la încheierea conflictului, a distrus orașele germane.

Apropierea sfârșitului

În Africa de Nord, generalul Montgomery a consolidat armatele aliaților, astfel încât puterea lor a devenit covârșitoare. În octombrie 1942, forțele lui Rommel au fost înfrânte în bătălia de la El Alamein, în timp ce trupele, cu precădere americane, au început cucerirea Africii de Nord Franceze (Algeria, Maroc, Tunisia). În est, japonezii au fost forțați să se retragă în Noua Guinee și două bătălii navale (pe Marea Coralilor și insulele Midway) au început să le slăbească puterea.

Pe frontul rusesc, situația s-a schimbat spre sfârșitul anului 1942. Germania a lansat un atac puternic în sud, cu scopul de a captura marele centru industrial Stalingrad (acum Volgograd). Aici au avut loc numeroase lupte pentru apărarea orașului. În timpul acestora, comandanții sovietici au format o mare armată care a încercuit 22 de detașamente germane, într-un atac din noiembrie 1942. Germanii au încercat să străpungă încercuirea Armatei Roșii, dar au suferit eșecuri repetate. După ce au supraviețuit iernii, trupele germane s-au predat în februarie 1943. După această catastrofă, inițiativa le-a revenit rușilor care, în iulie 1943, i-au înfrânt din nou pe germani la Kursk, cea mai mare bătălie cu tancuri din istorie.

În aceeași lună, forțele aliate din nordul Africii au ajuns în Sicilia, unde au început cucerirea Italiei. Din cauza eșecurilor sale repetate, Mussolini a fost alungat de la putere și un nou guvern a scos Italia din război. Cu toate acestea, trupele germane au ocupat rapid nordul și centrul Italiei și, în timpul unui atac îndrăzneț, l-au eliberat pe Mussolini, care era închis. În Italia luptele au durat până la sfârșitul războiului.

În 1944, de vreme ce Armata Roșie eliberase în întregime teritoriul sovietic, un alt front a fost deschis în vest. Germania își consolidase apărarea împotriva invaziei pe mare a Franței, însă eforturile aliaților în Marea Britanie au fost răsplătite când "Operațiunea Overlord" a fost lansată pe 6 iunie 1944. Mii de oameni și mari cantități de echipament de război au fost transportate peste Canalul Mânecii, împreună cu porturi artificiale special amenajate, unde bunurile puteau fi descărcate.

Până la acea vreme, forțele aliate dobândiseră deja supremația pe mare și calea aerului. Singura posibilitate a germanilor era să-i distrugă pe cale terestră dar, eșuând odată nu au mai îndrăznit să întreprindă un atac. Parisul a fost eliberat în august, în timp ce Armata Roșie se îndrepta spre Polonia; dar când locuitorii Varșoviei s-au ridicat

împotriva germanilor, sovieticii nu i-au uitat - poate în mod deliberat, din motive politice – iar revolta a fost înăbușită.

Realizând că războiul era pierdut, rivalii germani ai lui Hitler au încercat să-i arunce în aer reședința, dar acesta a scăpat cu viață, s-a răzbunat în mod sângeros pe ”trădători” și a încercat să mențină, până la sfârșit o rezistență germană lipsită de sens. Armatele secrete ale germanilor – ”bombele V (bomba V1 și proiectilul V-2), care au fost lansate asupra Marii Britanii – au fost create prea târziu pentru a schimba rezultatul războiului.

Ultimile zile

În septembrie, aliații din vest au ajuns la granițele Germaniei. Încercarea lor de a captura un pod peste Rin, la Arnhem, a eșuat. Aceasta le-a dat germanilor ocazia de a lansa un atac major în pădurea Ardennes. Acesta a avut succes la început, deoarece vremea rea a împiedicat zborul avioanelor Aliaților. Când vremea s-a îmbunătățit, germanii au fost învinși. În martie 1945, americanii au capturat un pod la Remagen, deschizând drumul spre interiorul Germaniei.

Pe frontul de est, Armata Roșie a lansat o ofensivă în ianuarie 1945 și, în cele din urmă, a eliberat Varșovia. Până la 1 februarie, trupele sovietice au atins frontul Odet-Nesse.

În aprilie 1945, Mussolini a fost capturat și împușcat de partizanii italieni (rezistența) și în timp ce Armata Roșie își făcea drum spre capitala germană, Berlin, Hitler s-a sinucis. În câteva zile Germania nazistă s-a predat aliaților în mod oficial.

DATE IMPORTANTE

1939

3 septembrie: Marea Britanie și Franța declară război Germaniei

1940

”Războiul Fals”. Germania ocupă Norvegia și Danemarca. Evacuarea de la Dunkrque. Căderea Franței. Italia intră în război. Bătălia Marii Britanie.

1941

Germanii ocupă Iugoslavia și Grecia. Rommel în ofensiva din Africa de Nord. Germanii invadează URSS-ul. Atacul japonez asupra Pearl Harbor.

1942

Germanii alungați din Moscova. Rommel este înfrânt la El Alamein. Aliații invadează porțiunea din Africa de Nord care le aparținea francezilor.

1943

Germania capitulează la Stalingrad. Aliații invadează Italia; căderea lui Mussolini; capitularea Italiei. Germanii ocupă nordul.

1944

Armata sovietică eliberează Ucraina și Bielorusia. Ziua D. Revolta din Varșovia. Bătălia de la Bulge.

1945

Moartea lui Mussolini și a lui Hitler. Germania se predă.